

บทที่ 10

วัสดุอุปกรณ์การสอนสุขศึกษา

ขอบข่ายของเนื้อหา

1. ความสำคัญ
2. ประเภทของวัสดุอุปกรณ์การสอน
3. ประโยชน์และคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์การสอน
4. การพิจารณาเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนสำหรับครู
5. ชนิดของวัสดุอุปกรณ์การสอนในวิชาสุขศึกษา
6. แหล่งวิทยาการและวัสดุอุปกรณ์สุขศึกษา
7. สรุป
8. คำถามและกิจกรรมประกอบท้ายบทที่ 10

จุดประสงค์ในบทที่ 10

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1. บอกประเภทของวัสดุอุปกรณ์การสอนได้ถูกต้อง
2. บอกประโยชน์และคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์การสอนได้
3. อธิบายวิธีการพิจารณาเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนได้
4. ระบุชนิดของวัสดุอุปกรณ์การสอนในวิชาสุขศึกษาได้
5. ระบุแหล่งวิทยาการ และวัสดุอุปกรณ์สุขศึกษาได้

บทที่ 10

วัสดุอุปกรณ์การสอนสุศึกษา

1. ความสำคัญ

กระบวนการเรียนการสอนในปัจจุบันจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ ครู ผู้เรียน และสื่อการสอนหรือวัสดุอุปกรณ์การสอน ถ้าพิจารณาว่าครูในปัจจุบันตามสภาพความเป็นจริงไม่ได้มีหน้าที่เฉพาะการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์เท่านั้น แต่ครูยังมีหน้าที่อื่นอีกมาก เช่น เตรียมการสอน (ตั้งจุดประสงค์ในการสอน จัดเนื้อหา จัดกิจกรรม จัดอุปกรณ์การสอน เตรียมวิธีวัดผลประเมินผล) สร้างความสัมพันธ์ในและนอกโรงเรียน ควบคุมความประพฤติของผู้เรียน ให้บริการกับสังคมทั่วไป ฯลฯ ทั้งหมดเป็นหน้าที่ของครูซึ่งถือปฏิบัติกันมาช้านาน และมีแนวโน้มว่าครูจะต้องมีหน้าที่อื่น ๆ เพิ่มเป็นภาระมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อช่วยลดภาระการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู เราอาจใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนมาช่วยในการเรียนการสอนของครู เช่น ใช้รูปภาพ โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง หน่วยวัดผล หน่วยแนะแนว หนังสือแบบเรียน ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์การเรียน ชุดการเรียน บทเรียนโปรแกรม ฯลฯ ซึ่งวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นจะช่วยลดภาระของครูลงไปอีกมากซึ่งจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้จัดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในการสอนวิชาสุศึกษาจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสอนอย่างมากเพราะวัสดุอุปกรณ์การสอนจะช่วยกระบวนการเรียนการสอนของครูจากเรื่องยาก ๆ ให้เป็นเรื่องที่ง่ายเข้า จากเรื่องที่เป็นนามธรรมเป็นเรื่องที่เป็นรูปธรรม ดังนั้น ครูผู้สอนวิชาสุศึกษาจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนในการสอนวิชาสุศึกษาแต่ละครั้ง ครูผู้สอนอาจได้รับวัสดุอุปกรณ์การสอนจากสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ ที่ให้ฟรี หรือขอยืมจากแหล่งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือในบางครั้งครูผู้สอนก็อาจผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอน เป็นเครื่องมือช่วยสอนอย่างถาวรขึ้นมาเองก็ย่อมได้

2. ประเภทของวัสดุอุปกรณ์การสอน

วัสดุอุปกรณ์การศึกษาหรือโสตทัศนอุปกรณ์การศึกษาแบ่งได้เป็น 3 ประเภทดังนี้¹

- 2.1 วัสดุ (Audio-Visual Materials) ได้แก่ กระดานนิเทศ (Bulletin board) กระดานผ้าสำลี ของจริง เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ (Video-tape) แผนภูมิ (Chart) รูปวาด ภาพถ่าย สไลด์ สมุดภาพ การ์ตูน เป็นต้น
- 2.2 อุปกรณ์ (Audio-Visual Equipment) ได้แก่ เครื่องฉายภาพ วิทยู เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายภาพ เป็นต้น
- 2.3 กิจกรรม (Activities) ได้แก่ การทดลอง การเล่นเกม การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ การจัดรายการวิทยุ และวิทยุ-โทรทัศน์ การสาธิต เป็นต้น

การศึกษาแต่เดิมส่วนใหญ่ใช้การบอกความรู้เป็นสื่อการสอน วิธีนี้นักเรียนต้องใช้การฟังเป็นสื่อการเรียน ฟังและคิดตามไปด้วย คนที่มีสติปัญญาฉลาดก็จำได้คิดได้เร็ว ปัจจุบันครูจัดสื่อการเรียนรู้อันเหมาะสมกับความถนัดของนักเรียน โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ ยังต้องการสื่อการเรียนการสอนมากและหลายประเภท ส่วนเด็กโตอาจมีน้อยประเภทลงไปเพราะสามารถทำความเข้าใจเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้พอสมควร เด็กบางคนต้องการสื่อมาก ๆ ซ้ำ ๆ กัน บางคนใช้สื่อเพียงอย่างเดียวก็เกิดการเรียนรู้ ครูที่ดีคือครูที่สอนดี ครูที่สอนดีคือครูที่สามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ครูที่ดีที่สุดจึงเป็นครูที่มีสื่อการเรียนสำหรับเด็ก

3. ประโยชน์และคุณค่าของวัสดุอุปกรณ์การสอน

วัสดุอุปกรณ์การสอนช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนดังนี้

- 3.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างแนวความคิดด้วยตนเอง
- 3.2 ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
- 3.3 ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียน
- 3.4 ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น จดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากขึ้น

¹วิรุฬห์ สีสลาพฤกษ์, เทคโนโลยีทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : แผนกโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.), หน้า 23-26.

และจดจำได้ในระยะเวลายาวนาน

- 3.5 ให้ประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง
- 3.6 ช่วยในการนำประสบการณ์นอกห้องเรียนมาให้ผู้เรียนศึกษาในห้องเรียนได้
- 3.7 ช่วยย่นระยะเวลาในการสอนของครู เพราะวัสดุอุปกรณ์การสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้เร็วขึ้น
- 3.8 ช่วยในการเสริมสร้างเจตคติที่มั่นคงให้กับผู้เรียน
- 3.9 ช่วยแสดงความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ดี
- 3.10 สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการทบทวนบทเรียนและสรุปบทเรียน

4. การพิจารณาเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนสำหรับครู

4.1 เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกวัสดุอุปกรณ์ ผู้สอนควรกำหนดเกณฑ์ในการเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนให้ได้ผลดีและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าดังนี้

1. พิจารณาว่าวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จะนำมาใช้ช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้เนื้อหาตามหลักสูตรหรือไม่
2. พิจารณาว่าวัสดุอุปกรณ์การสอนชนิดนั้นเหมาะสมกับระดับอายุหรือระดับชั้นของนักเรียนหรือไม่
3. พิจารณาว่าวัสดุอุปกรณ์การสอนชนิดนั้นให้เนื้อหาความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์และเวลาในขณะนั้นหรือไม่ มีความถูกต้องน่าเชื่อถือในเนื้อหาความรู้ที่เสนอให้แก่ผู้เรียนมากน้อยเพียงใด
4. พิจารณาว่าวัสดุอุปกรณ์การสอนชนิดนั้นช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและสืบเสาะหาความรู้ได้มากกว่าที่จะไม่ใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนหรือไม่
5. พิจารณาว่าวัสดุอุปกรณ์การสอนชนิดนั้นช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลเป็นกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มย่อยหรือไม่
6. พิจารณาว่าระยะเวลาในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนนั้นเหมาะสมหรือไม่
7. พยายามให้อุปกรณ์การสอนให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียนให้มากที่สุด โดยเหมาะสมกับเนื้อหาและสถานการณ์
8. พิจารณาให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนด้วยจะเป็นการดีมาก
9. พิจารณาความมุ่งหมายของการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนพร้อมทั้งอธิบายชี้แจงแนะนำอุปกรณ์นั้นแก่ผู้เรียน

10. พิจารณาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างเต็มที่

4.2 ข้อเสนอแนะแก่ผู้สอนในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน

1. ผู้สอนควรทดลองใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนนั้นก่อนที่จะใช้จริง
2. พยายามเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม ใช้ได้ดีเพื่อช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
3. ผู้สอนควรกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติในขณะที่ผู้สอนใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน
4. ใช้ให้ตรงกับจุดประสงค์ในการสอน
5. วัสดุอุปกรณ์การสอนควรมีความชัดเจนและดึงดูดความสนใจให้นักเรียนตั้งใจเรียน
6. ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและราคาประหยัด
7. ก่อนใช้ผู้สอนควรเตรียมคำถามต่าง ๆ ที่จะถามผู้เรียนหลังจากใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนนั้นแล้ว
8. ผู้สอนควรจดบันทึก ปัญหาและความคิดรวบยอดต่าง ๆ ของวัสดุอุปกรณ์การสอนนั้นก่อนที่จะใช้
9. ผู้สอนต้องติดตามผลการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนโดยอภิปรายร่วมกับนักเรียนถึงความรู้และความคิดรวบยอดที่เกิดขึ้นหลังจากใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนนั้น ๆ แล้ว
10. ผู้สอนควรวิเคราะห์ความสนใจของผู้เรียน ศึกษาวิธีใช้ ตรวจสอบเครื่องมือทุกครั้งก่อนใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน

4.3 ระดับของการผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอน

1. ระดับเตรียมขั้นต้น ในขั้นนี้ไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับเทคนิคการสร้างที่ซับซ้อน เช่น ผู้สอนอาจติดภาพมาติดบนกระดาษแข็ง หรือเตรียมภาพไว้สำหรับถ่ายทำสไลด์ หรือจัดเตรียมเนื้อหาเขียนลงบนแผ่นโปร่งแสง เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้สอนเพียงแต่จัดเตรียมวัสดุที่จะจัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนแบบง่าย ๆ เท่านั้น

2. ระดับที่ใช้ความสร้างสรรค์ ในขั้นนี้จำเป็นต้องอาศัยการวินิจฉัยและการตัดสินใจ เป็นการจัดเตรียมการผลิตที่สูงกว่าระดับเตรียมขั้นต้น กิจกรรมในระดับนี้ เช่น การออกแบบ ป้ายนิเทศ การจัดทำสไลด์พร้อมคำบรรยาย การจัดเตรียมฟิล์มสตริปเพื่อเป็นบทเรียนให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง
3. ระดับที่อาศัยการวางแผนอย่างมีระบบ ในขั้นนี้เป็นการวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน โดยอาศัยทั้งระดับเตรียมขั้นต้น และระดับใช้ความสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนได้ตรงกับวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง¹

5. ชนิดของวัสดุอุปกรณ์การสอนในวิชาสุขศึกษา

5.1 ชนิด Visual Materials เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มักใช้ประสาทสัมผัส ตัวอย่างเช่น

1. หนังสือ (Text and Reference Books)
2. จุลสารและใบปลิว (Pamphlet and Leaflet)
3. หนังสือพิมพ์ วารสาร และนิตยสาร (Newspaper, Periodical and Magazine)
4. ภาพโฆษณา (Poster)
5. ภาพพลิก (Flip Chart) การทำภาพพลิกมักจะทำเป็นเรื่องเดียวตลอดแล้วประกอบในการสอน
6. ภาพสเก็ตช์ (Sketch)
7. ภาพชุด (Picture Set)
8. ภาพกล (Mobile)
9. ภาพถ่าย (Photograph)
10. แผนภูมิ (Chart)
11. แผนที่ (Map)
12. กราฟ (Graph)
13. การ์ตูน (Cartoon)
14. สมุดภาพ (Scrapbook)
15. ของจริง (Real Object)

¹ สุนันท์ สัมชทอง, *สื่อการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา* (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2526), หน้า 18.

16. ของตัวอย่าง (Specinient or Sample)
17. หุ่นจำลอง (Model)
18. กระดานชอล์ก (Chalk Board)
19. กระดานนิเทศ (Bulletin Board)
20. กระดานผ้าสำลี (Flannel Board)
21. ชุดปฐมพยาบาล (Frist Aid kit)
22. เครื่องมือวิทยาศาสตร์ (Science Appuratus)
23. ภาพยนตร์ ภาพสไลด์ และฟิล์มสตริป (Movies, Slide and Filmstrips)
24. ฟิล์มเอกเรย์ (X-Ray Film)
25. มุมสุขภาพ (Health Corner)

ฯลฯ

5.2 ชนิด Audio-Materials เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มักใช้ประกอบการรับฟังสัมผัส ตัวอย่าง
เช่น

1. เครื่องบันทึกเสียง (Tape Recorder)
2. เครื่องรับวิทยุ (Radio Receiver)
3. ห้องปฏิบัติการทางภาษา (Laboratory)
4. เทปนิทาน (Tale)
5. เพลง (Song)

5.3 ชนิด Audio Visual Materials เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มักใช้ประสาทตาและประสาท
การรับฟังสัมผัส ตัวอย่างเช่น

1. เทปบันทึกภาพ (Vidio Tape)
2. ภาพยนตร์ (Motion Picture)
3. สไลด์ประกอบเสียง

ฯลฯ

5.4 ชนิด Equipment เป็นวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ต้องอาศัยเครื่องกลไกต่าง ๆ ตัวอย่าง
เช่น

1. เครื่องฉายภาพยนตร์ (Motion Picture Projector)

2. เครื่องฉายฟิล์มสตริป (Filmstrip Projector)
3. เครื่องฉายสไลด์ (Slide Projector)
4. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (Overhead Projector)
5. เครื่องรับโทรทัศน์ (Television Receiver)

5.5 ชนิด Activitics เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้นมาเพื่อเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ตัวอย่างเช่น

1. การจัดนิทรรศการ (Exhibition)
2. การสาธิต (Demonstration)
3. การจัดทำทัศนศึกษา (Field Trip)

6. แหล่งวิทยาการและวัสดุอุปกรณ์สุขศึกษา

ผู้สอนวิชาสุขศึกษาสามารถไปติดต่อขอวัสดุอุปกรณ์การสอนสุขศึกษาได้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ถ้าตามต่างจังหวัดนั้น อาจขอความร่วมมือจากฝ่ายเผยแพร่ของสถานบริหารสาธารณสุขต่าง ๆ ได้ ตัวอย่างของแหล่งวิทยาการและวัสดุอุปกรณ์สุขศึกษามีดังนี้คือ¹

1. กรมอนามัย กรมการแพทย์ กรมควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกองสุขศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข วังเทวะเวศม์ เทเวศร์
2. กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม ถนนพระราม 6
3. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เชียงสะพานกษัตริย์ศึก ยศเส
4. กองบังคับการตำรวจจราจร กรมตำรวจ ถนนตรีเพชร
5. กองบัญชาการตำรวจนครบาล กรมตำรวจ ถนนพระราม 6
6. กองตำรวจดับเพลิง กรมตำรวจ ถนนพระราม 6
7. สำนักงานกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษ กรมตำรวจ วังปารุสกวัน
8. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

¹สุชาติ โสมประยูร, การสอนสุขศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทย-วัฒนาพานิช, 2525), หน้า 99-100.

9. งานส่งเสริมสุขภาพนักเรียน กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ กรมพลศึกษา
10. โรงพยาบาลและสถานพยาบาลต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน
11. สำนักงานผดุงครรภ์ สถานีอนามัย และศูนย์การแพทย์และอนามัย
12. หน่วยอนามัย หรือหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ต่าง ๆ
13. แผนกสาธารณสุขของเทศบาล
14. ห้องสมุดของสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ
15. การรถไฟแห่งประเทศไทย หัวลำโพง
16. การไฟฟ้านครหลวง วัดเลียบ
17. การประปานครหลวง สะพานดำ
18. สถานเสาวภา สภากาชาดไทย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
19. สำนักข่าวสารอเมริกัน ถนนสาทรใต้
20. มูลนิธิส่งเสริมความสะอาดและสุขภาพนักเรียน ถนนสุขุมวิท 9
21. มูลนิธิส่งเสริมการรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร
22. สมาคมนักสุขาภิบาลแห่งประเทศไทย กองสุขาภิบาล กรมอนามัย
23. สมาคมสุขศึกษาพลศึกษาและสันตนาการแห่งประเทศไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
24. สมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทย ถนนพหลโยธิน
25. สมาคมต่อต้านโรคมะเร็งแห่งประเทศไทย ถนนพิษณุโลก
26. สมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย ดักรวิทย์ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
27. สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ถนนเพชรบุรี
28. แพทยสมาคมแห่งประเทศไทย ถนนเพชรบุรีตัดใหม่
29. ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

7. สรุป

วัสดุอุปกรณ์การสอนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับการจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเฉพาะการสอนวิชาสุขศึกษานั้นผู้สอน ควรใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนประกอบในกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก ปัญหาประการหนึ่ง สำหรับผู้สอนคือไม่สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ผู้สอนอาจขาดเทคนิค และวิธีการใช้ที่ถูกต้องก็เป็นได้

วัสดุอุปกรณ์การสอนจะช่วยทำให้ผู้สอนสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ทำให้เนื้อหาในการสอนนั้นง่ายต่อการเข้าใจของผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนควรมีเทคนิคและวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามตัวครูผู้สอน สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ บรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ฯลฯ ก็ถือได้ว่าเป็นอุปกรณ์การสอนชนิดหนึ่ง นอกจากครูผู้สอนจะปรับปรุงความรู้ความสามารถในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนของตนเองเป็น อย่างดีแล้ว ครูผู้สอนยังต้องพิจารณาถึงสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย เช่น บุคลิกลักษณะ การจูงใจผู้เรียน และนอกจากนั้นครูผู้สอนยังต้องเป็นผู้ที่สามารถใช้แหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียน มีอยู่ หรือใช้แหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่ใกล้ ๆ สถานศึกษาที่ตนสังกัดอยู่

สิ่งที่ผู้สอนควรตระหนักก็คือ วัสดุอุปกรณ์การสอนนั้นไม่ได้หมายความเฉพาะ แต่การใช้เครื่องมือที่ทันสมัยเท่านั้น แต่หมายถึง วัสดุ เทคนิค กลวิธี แนวความคิด และสิ่งอื่น ๆ ทั้งหลายทั้งปวง ที่จะอำนวยความสะดวกและเสริมสร้างให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการศึกษา บางสถานศึกษาอาจมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม บางสถานศึกษาอาจไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการทำงานเหมาะสมกับสถานเฉพาะของงานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสมในแง่เศรษฐกิจ และขึ้นอยู่กับความเหมาะสมอื่น ๆ เป็นต้น

8. คำถามและกิจกรรมประกอบท้ายบทที่ 10

1. ท่านจงบอกถึงประเภทของวัสดุอุปกรณ์การสอนว่ามีกี่ประเภทที่สำคัญ
2. วัสดุอุปกรณ์การสอนสำหรับท่านนั้นมีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างไรบ้าง ถ้าท่าน เป็นครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา
3. ท่านมีหลักในการพิจารณาเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างไร จงระบุนรายละเอียด มาเป็นข้อ ๆ
4. ถ้าโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ตามต่างจังหวัดห่างไกล ท่านมีวิธีใดที่จะหาหรือผลิต วัสดุอุปกรณ์การสอน สมมติว่าท่านจะสอนเรื่องโรคพยาธิ
5. ให้ทำ อุปกรณ์การสอนในวิชาสุขศึกษามาส่ง 1 ชิ้น โดยการเลือกเนื้อหาจาก หลักสูตรสุขศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา พร้อมทั้งบอกวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ การสอนที่ท่านผลิตขึ้น ประกอบมาด้วย